

บทวิจัย

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร

PREDICTIVE FACTORS FOR ADOLESCENT BULLYING BEHAVIOR IN THE BANGKOK METROPOLITAN

อภิญา เยาวบุตร* วิณา เทียงธรรม**

อาภาพร เผ่าวัฒนา** สุธรรม นันทมงคลชัย***

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายต่อพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้กรอบแนวคิด PRECEDE Model กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่น 137 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ วิเคราะห์ความสามารถในการทำนายโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษา พบว่าวัยรุ่นตอนต้นมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกาย และทางสังคมในระดับต่ำ (ร้อยละ 75.2, 80.3 ตามลำดับ) ส่วนทางวาจาพบในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.7) โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกายและทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในบ้าน และสิ่งแวดล้อมในชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในบ้าน สิ่งแวดล้อมในชุมชน และแรงสนับสนุนทางสังคมจากครู และผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกาย โดยสามารถร่วมทำนายได้ร้อยละ 18.9 ($p\text{-value} < .001$) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและการใช้สื่อที่มีความรุนแรงเป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางวาจา โดยสามารถร่วมทำนายได้ ร้อยละ 25.5 ($p\text{-value} < .05$) ส่วนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อมในบ้านเป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางสังคม โดยสามารถร่วมทำนายได้ ร้อยละ 27 ($p\text{-value} \leq .001$)

จากผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางเฝ้าระวัง ป้องกันและการแก้ไขปัญหาการข่มเหงรังแกและความรุนแรงในโรงเรียนเชิงรุก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้วัยรุ่นตอนต้นได้รับการดูแลที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่น/ วัยรุ่นตอนต้น/ PRECEDE Model

ผู้รับผิดชอบหลัก: รองศาสตราจารย์วิณา เทียงธรรม

* นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

*** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ABSTRACT

The objective of this cross-sectional survey is to study the factors predicting bullying behavior in adolescent in the Bangkok metropolitan by using PRECEDE Model. The population student who exhibit bullying behavior, totalling $n = 137$. A multi-stage sampling method and self-administered questionnaire were applied. Data were analyzed in average value, standard deviation value. Chi-Square test was used for correlation analysis. Pearson's correlation analysis was used for prediction ability as well as Multiple Regression Analysis.

From the study results, typically adolescents exhibit physical and social bullying behavior at a low level (75.2% and 80.3% accordingly), verbal bullying behavior in medium level (46.7%). Factors that are statistically significant related to physical and social bullying behavior (p -value $< .05$) are exposure to violent media, the friend's influence of friend and associates, household environment and neighborhood environment. Factors that are statistically significant related to verbal bullying behavior (p -value $< .05$) are violent media consumption, friend's influence, household environment, neighborhood environment and social supports from teachers. From the Multiple Regression Analysis, friend's influences are a predictive factors for physical bullying by 18.9% (p -value ≤ 0.001). Friend's influences and violent media consumption are predictive factors in verbal bullying behavior by 25.5% (p -value $< .05$). Friend's influence and household environment are predictive factors in social bullying behavior by 27% (p -value $\leq .001$).

The study results can be used to develop monitoring policies for the prevention and resolution of bullying problems proactively. Remedies will encourage positive contributions from parents, friends, schools, neighborhood and related communities for adolescents to receive proper care.

Keywords: Bullying Behavior/ Adolescents/ PRECEDE Model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การข่มเหงรังแกในโรงเรียนที่ผ่านมามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนทั่วโลก (Sullivan, 2011) ในทวีปอเมริกาพบมากกว่า ร้อยละ 20 ส่วนในยุโรปและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง-แอฟริกาเหนือ พบมากกว่า ร้อยละ 35 และทวีปเอเชียพบมากกว่าร้อยละ 32 (Child Helpline International, 2010)

ในประเทศไทยมีการศึกษาที่พบว่า ร้อยละ 32.9 ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการข่มเหง รังแกผู้อื่นและในจำนวนนั้น ร้อยละ 67.1

เป็นการข่มเหงรังแกเพื่อนในชั้นเรียน (Laeheem, Kuning, McNeil & Besag, 2008) และจากการสำรวจปัญหานักเรียนรังแกกันของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2549 ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3,047 คน พบว่านักเรียนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ยอมรับว่าตนเคยรังแกเด็กนักเรียนอื่น (สมบัติตาปัญญา, 2549 อ้างในรายงานสุขภาพคนไทย 2552 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552) ซึ่งยังพบว่าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบร้อยละ 58.3 เป็น

ทั้งผู้ที่ชมแข่งร้างแกผู้อื่นและถูกชมแข่งร้างแก (ชุดินาก ศักรินทร์กุล และอลิสรา วัชรสินธุ, 2557) ส่วนในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่าร้อยละ 53 ของนักเรียนมีพฤติกรรมชมแข่งร้างแกผู้อื่น (กอร์ปบุญ ภาวะกุล และปรานิษฐ์ สุนิษฐ์, 2554) นอกจากนี้ข้อมูลในปี 2551-2552 สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในสถานการณ์ที่มีการใช้ความรุนแรงสูงที่สุด โดยรูปแบบที่พบคือ พบเห็นการพกพาอาวุธ ถูกขู่กรรโชกทรัพย์ในสถานศึกษา ถูกทำร้ายร่างกาย คิดเป็น ร้อยละ 39.75 ร้อยละ 26.68 และร้อยละ 27.88 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในทุกรูปแบบ (โครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด, 2556)

การชมแข่งร้างแกเป็นปัญหาสำคัญซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านลบที่กระทำต่อผู้อื่น จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมชมแข่งร้างแกผู้อื่นเกิดจากหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยที่เกิดจากสาเหตุทางด้านชีวภาพ ได้แก่ พันธุกรรม สมอและการพัฒนาการของสมอง สารสื่อประสาท ฮอร์โมนเพศ และอายุ ปัจจัยด้านจิตใจ ได้แก่ พื้นฐานอารมณ์ ความผูกพันกับบุคคลใกล้ชิด ความนับถือตนเอง ทักษะชีวิต ระดับสติปัญญา ปัญหาสุขภาพจิต และปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สื่อ สังคมและวัฒนธรรม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (ศิริไชย หงส์สงวนศรี และอำพล สุอัมพันธ์, 2555) ซึ่งพฤติกรรมนี้ส่งผลกระทบต่อตัวผู้กระทำและผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์ และทรัพย์สินเงินเกิดเป็นปัญหาสังคม สร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อความผาสุกของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

ปัญหาการชมแข่งร้างแกที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ซึ่ง WHO ชี้ให้เห็นว่าเป็นปัญหาสาธารณสุขที่มีความสำคัญและจะต้องได้รับการแก้ไข (Srabstein

& Leventhal, 2010) ผู้วิจัยได้มองเห็นความสำคัญของปัญหาและต้องการศึกษาในภาพรวมของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น จากการทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมชมแข่งร้างแกในประเทศไทยพบว่าการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นมีจำนวนจำกัด และเป็นการศึกษาบางปัจจัยในด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ ในขณะที่การศึกษาค้นคว้านี้ทำการศึกษาในระดับมหภาคและศึกษาปัจจัยที่สำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมชมแข่งร้างแกผู้อื่นโดยใช้ PRECEDE Framework เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกบุคคลได้อย่างครอบคลุมและเป็นสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง

บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนมีส่วนสำคัญในการหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ โดยการเฝ้าระวังและค้นหาปัจจัยเสี่ยงของพฤติกรรมชมแข่งร้างแกผู้อื่น ป้องกันความรุนแรงของปัญหา ตลอดจนการดึงเอาศักยภาพของครอบครัว และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหารวมไปจนถึงการดูแลและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสม เมื่อพบวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาการศึกษานี้จึงนำแนวคิดแบบจำลองการวางแผนเพื่อสุขภาพ (PRECEDE-PROCEED Model) ในขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางการศึกษาและทางนิเวศวิทยา (Phase 3: Educational & ecological assessment) ในการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพทั้งปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยภายนอกบุคคล แบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยนำ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการชมแข่งร้างแกผู้อื่น ประสบการณ์ในการถูกชมแข่งร้างแกทัศนคติต่อการชมแข่งร้างแก ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในบ้าน โรงเรียน และชุมชน และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และครู

โดยอธิบายว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลพฤติกรรมการชมหารังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้นเกิดจากปัจจัยหลักทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งจะทำให้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างครอบคลุม เกิดองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแท้จริง ตลอดจนช่วยให้วัยรุ่นตอนต้นที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ให้ได้รับการอบรมที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการชมหารังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการชมหารังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้เป็นการเชิงสำรวจภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ทำการศึกษาในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Daniel (2005) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนที่คำนวณได้ คือ 369 และในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 474 คน จากจำนวนดังกล่าวได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมชมหารังแกผู้อื่นจำนวน 137 คน

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage random sampling) โดยคัดเลือกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งตามขนาดโรงเรียน แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากเพื่อให้ได้โรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นแบ่งตามระดับชั้นและสุ่มเลือกห้องโดยการจับสลาก มีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าในการศึกษา คือ เป็นนักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงที่กำลัง

ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 สมัครใจเข้าร่วมในการศึกษา และได้รับอนุญาตจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างออกจากการศึกษา คือ ไม่มาโรงเรียนวันที่ทำการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียนเกี่ยวกับ อายุ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนรู้ ลักษณะการพักอาศัย อาชีพของบิดามารดา ประสบการณ์ในการชมหารังแก จำนวน 13 ข้อ

แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมการชมหารังแก ผู้วิจัยสร้างจากการทบทวนวรรณกรรม ลักษณะเป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการชมหารังแก เป็นมาตรวัดประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) 4 ระดับ จำนวน 9 ข้อ มีค่าดัชนีความเที่ยง (CVI) = .60 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .72

แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง ผู้วิจัยสร้างจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้สื่อที่มีความรุนแรงผ่านสื่อช่องทางต่างๆ เป็นมาตรวัดประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าดัชนีความเที่ยง (CVI) = .89 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .76

แบบสอบถามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนโดยประยุกต์บางข้อคำถามจากแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มเพื่อนของวัชรินทร์ จามจุรี (2550) เป็นคำถามเกี่ยวกับการพบเห็นพฤติกรรมการชมหารังแกผู้อื่นทางร่างกาย ทางวาจา และทางสังคมในกลุ่มเพื่อน ลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าดัชนีความเที่ยง (CVI) = 1.0 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .86

แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมในบ้าน โรงเรียน และชุมชน ผู้วิจัยสร้างจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดสถานการณ์ของความรุนแรง ลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความเที่ยง (CVI) = .86 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .76

แบบสอบถามการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อนและครู ประยุกต์มาจากแบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบิดามารดา/ครอบครัว เพื่อนและครู ของแสงเดือนแห่งทองคำ (2546) เป็นคำถามเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากครอบครัว เพื่อนและครูเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความเที่ยง (CVI) = 1.0 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .71

แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการเข้มแข็งแกผู้อื่นของนักเรียน โดยประยุกต์บางข้อคำถามจากแบบคัดกรองความเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่นของเกษตรกรชัยและหิ้ม (2556) และบางข้อคำถามของ The Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire ฉบับภาษาไทย แปลโดยสมบัติ ตาปัญญา (2549) เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเข้มแข็งแกผู้อื่นทางร่างกาย ทางวาจา และทางสังคมของนักเรียน ลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าดัชนีความเที่ยง (CVI) = 1.0 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .91

การดำเนินการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยส่งโครงการวิจัยเข้ารับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และเมื่อได้รับการอนุมัติตามเอกสารการรับรองหมายเลข MUPH 2014-170 ผู้วิจัย

เริ่มดำเนินการขอความยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวน จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และไคสแควร์ (Chi-square) และวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายโดยใช้สถิติความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression) ด้วยวิธี Stepwise

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 จากผลการวิจัยด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการเข้มแข็งแกผู้อื่นมากกว่าในเพศชาย (เพศหญิง ร้อยละ 62.8 และ เพศชาย ร้อยละ 37.2) และอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มากที่สุด ร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2 ร้อยละ 33.6 และ 25.5 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีผลการเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 ร้อยละ 87.2 และมีผลการเรียนน้อยกว่า 3.00 เพียงร้อยละ 12.8 ร้อยละ 74.5 อาศัยอยู่กับทั้งบิดาและมารดา รองลงมา ร้อยละ 19.9 อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา สภาพแวดล้อมของที่พักอาศัยพบว่าร้อยละ 80.3 อยู่ในแหล่งชุมชน/ หมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 10.2 เป็นย่านร้านค้าหรือตลาด มีเพียงส่วนน้อยคิดเป็นร้อยละ 3.6 เท่านั้นที่อยู่ในชุมชนแออัด บิดาและมารดาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 28.47 และ ร้อยละ 29.93 ตามลำดับ รองลงมารับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 18.2 และร้อยละ 17.5 ตามลำดับ พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 14.6 และ ร้อยละ 15.3 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 3.6 และร้อยละ 16.1 ตามลำดับ ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ

สำหรับรูปแบบพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างนั้นพบว่า ร้อยละ 46.7 และร้อยละ 21.9 เป็นรูปแบบการข่มเหงรังแกทางวาจา และการข่มเหงรังแกทางร่างกายที่ทำบ่อยครั้ง ส่วนร้อยละ 80.3 และร้อยละ 75.2 เป็นรูปแบบการข่มเหงรังแกทางสังคม และการข่มเหงรังแกทางร่างกายที่ทำนานๆ ครั้ง (ตาราง 1)

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละของวัยรุ่นตอนต้นจำแนกตามรูปแบบของพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่น (n=137)

รูปแบบ	ทำเป็นประจำ		ทำบ่อยครั้ง		ทำนานๆ ครั้ง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การข่มเหงรังแกทางร่างกาย (Physical Bullying)	4	2.9	30	21.9	103	75.2
การข่มเหงรังแกทางวาจา (Verbal Bullying)	16	11.7	64	46.7	57	41.6
การข่มเหงรังแกทางสังคม (Social Bullying)	9	6.6	18	13.1	110	80.3

กลุ่มตัวอย่างเคยมีประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแกมาก่อน ร้อยละ 35.0 และไม่เคยถูกข่มเหงรังแก ร้อยละ 65 ซึ่งในกลุ่มที่เคยถูกข่มเหงรังแกมาก่อนพบว่าผู้ที่กระทำเป็นเพื่อนในชั้นเรียนเดียวกันมากที่สุด ร้อยละ 29.2 เพื่อนต่างชั้นเรียนร้อยละ 6.6 น้อยที่สุดคือเพื่อนต่างโรงเรียนและคนในครอบครัวมีเพียง ร้อยละ 0.7 เท่านั้น รูปแบบที่ถูกข่มเหงรังแกที่พบมากที่สุดคือการล้อเลียน ร้อยละ 19.0 รองลงมาคือทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 16.1 พุดถึงในทางที่ไม่ดี ร้อยละ 13.9 ใช้นินทาว่าร้ายและแกล้งแหย่ไม่สนใจ ร้อยละ 9.5 แสดงท่าทางข่มขู่หรือใช้กำลังบังคับพบเพียงร้อยละ 4.4 และรูปแบบที่พบน้อยที่สุดคือขโมยเงิน/สิ่งของพบร้อยละ 3.6 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแก ผู้กระทำ รูปแบบของการถูกข่มเหงรังแก (n=137)

ประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแก	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแก		
เคย	48	35.0
ไม่เคย	89	65.0
ผู้ที่รังแกนักเรียน (ตอบได้หลายข้อ)		
เพื่อนในชั้นเรียนเดียวกัน	40	29.2
เพื่อนต่างชั้นเรียน	9	6.6
เพื่อนต่างโรงเรียน	1	0.7
คนในครอบครัว	1	0.7
รูปแบบที่เคยถูกรังแก (ตอบได้หลายข้อ)		
ล้อเลียน	26	19.0
ทำร้ายร่างกาย เช่นชก เตะ ชกต่อย ถีบ พุบ ตี ผลัก	22	16.1
ตบ กัด หยิก ข่วน		
พุดถึงในทางที่ไม่ดีเช่น นินทาพุดให้ร้าย	19	13.9

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแก ผู้กระทำ รูปแบบของการถูกข่มเหงรังแก (n=137) (ต่อ)

ประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแก	จำนวน	ร้อยละ
ใช้วาจาตำว่า	13	9.5
แกล้งเมิน/ไม่สนใจ เช่น ไม่ยอมให้เข้ากลุ่มไม่ชวนเล่น หรือทำกิจกรรมด้วย	13	9.5
แสดงท่าทางข่มขู่หรือใช้กำลังบังคับ	6	4.4
ขโมยเงิน/สิ่งของ	5	3.6

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมต่อพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเพศ ประสบการณ์การข่มเหงรังแกผู้อื่น และประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแกกับพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร ด้วยสถิติไคสแควร์ ในด้านพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นทางร่างกายและทางสังคม พบว่า เพศ ประสบการณ์การข่มเหงรังแกผู้อื่น และประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแกไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมการข่มเหงรังแกทางวาจา พบว่าประสบการณ์ในการถูกข่มเหงรังแกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) ส่วนเพศ และประสบการณ์การข่มเหงรังแกผู้อื่นไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร ด้วยสถิติไคสแควร์ (n=137)

ปัจจัย	พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น				X ²	p-value
	ระดับสูง		ระดับต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ทางร่างกาย						
เพศ						
ชาย	18	40	32	34.8	.355	.575
หญิง	27	60	60	65.2		
ประสบการณ์ในการข่มเหงรังแกผู้อื่น						
มี	19	42.2	40	43.5	.019	1.000
ไม่มี	26	57.8	52	56.5		
ประสบการณ์ถูกข่มเหงรังแก						
เคย	22	48.9	30	32.6	3.401	.091
ไม่เคย	23	51.1	62	67.4		

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมชมเหงะรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น
เขตกรุงเทพมหานคร ด้วยสถิติไคสแควร์ (n=137) (ต่อ)

ปัจจัย	พฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่น				X ²	p-value
	ระดับสูง		ระดับต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ทางวาจา						
เพศ	18	37.5	32	36	.032	855
ชาย	30	62.5	57	64		
หญิง						
ประสบการณ์ในการชมเชยรังแกผู้อื่น	26	54.2	33	37.1	3.714	.071
มี	22	45.8	56	62.9		
ไม่มี						
ประสบการณ์ถูกชมเชยรังแก	26	54.2	26	29.2	8.245	.006*
เคย	22	45.8	63	70.8		
ไม่เคย						
ทางสังคม						
เพศ	22	37.3	28	35.9	.028	1.00
ชาย	37	62.7	50	64.1		
หญิง						
ประสบการณ์ในการชมเชยรังแกผู้อื่น	24	40.7	35	44.9	.241	.728
มี	35	59.3	43	55.1		
ไม่มี						
ประสบการณ์ถูกชมเชยรังแก	26	44.1	26	33.3	1.644	.217
เคย	33	55.9	52	66.7		
ไม่เคย						

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <.05

ในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมชมเหงะรังแกผู้อื่นทางร่างกายและทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .05) ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง (r = .202, p-value = .018; r = .170, p-value = .047 ตามลำดับ) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (r = .434, p-value < .001; r = .454, p-value < .001 ตามลำดับ) สิ่งแวดล้อมในบ้าน (r = .233, p-value = .006; r = .362, p-value < .001 ตามลำดับ) และสิ่งแวดล้อม

ในชุมชน (r = .171, p-value = .046; r = .211, p-value = .013 ตามลำดับ) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมชมเหงะรังแกผู้อื่นทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .05) ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง (r = .327, p-value < .001) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (r = .474, p-value < .001) สิ่งแวดล้อมในบ้าน (r = .222, p-value = .009) สิ่งแวดล้อมในชุมชน (r = .198, p-value = .020) และแรงสนับสนุนทางสังคมจากครู (r = .216, p-value = .011) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้นแบ่งตามการชมเชยรังแกผู้อื่นทางร่างกาย ทางวาจา และทางสังคม เขตกรุงเทพมหานคร ด้วยสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) (n=137)

ตัวแปร	ทางร่างกาย		ทางวาจา		ทางสังคม	
	r	p-value	r	p-value	r	p-value
ปัจจัยนำเข้า						
ทัศนคติต่อการชมเชยรังแก	.129	.133	.144	.092	.022	.794
ปัจจัยเอื้อ						
การใช้สื่อที่มีความรุนแรง	.202	.018*	.327	< .001*	.170	.047*
อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	.434	< .001*	.474	< .001*	.454	< .001*
สิ่งแวดล้อมในบ้าน	.233	.006*	.222	.009*	.362	< .001*
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	.021	.812	.083	.333	.023	.786
สิ่งแวดล้อมในชุมชน	.171	.046*	.198	.020*	.211	.013*
ปัจจัยเสริม						
แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	.030	.726	.049	.569	-.011	.895
แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน	-.031	.720	-.087	.312	-.072	.401
แรงสนับสนุนทางสังคมจากครู	.017	.172	.216	.011*	.012	.885

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <.05

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถคาดการณ์พฤติกรรมการชมเชยรังแกผู้อื่นทางร่างกาย ทางวาจา และทางสังคม จากการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression) ด้วยวิธี Stepwise (ตารางที่ 5) ในการศึกษาครั้งนี้ปัจจัยเอื้อ คือ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมการชมเชยรังแกผู้อื่นทางร่างกายได้ร้อยละ 18.9 และเขียนสมการถดถอยพหุ (Multiple Regression) ที่ใช้ในการทำนายได้ดังนี้

พฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นทางร่างกาย = .735+ .009 (อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน)

ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการชมเชยรังแกผู้อื่นทางวาจา ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการใช้สื่อที่มีความรุนแรง โดยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีความสามารถในการทำนายได้ ร้อยละ 22.5 และการใช้สื่อที่มีความรุนแรงมีความสามารถในการ

ทำนายได้ ร้อยละ 3 และเขียนสมการถดถอยพหุ (Multiple Regression) ที่ใช้ในการทำนายได้ดังนี้

พฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นทางวาจา = .504 + .009 (อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน) + .005 (การใช้สื่อที่มีความรุนแรง)

ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการชมเชยรังแกผู้อื่นทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และสิ่งแวดล้อมในบ้าน โดยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีความสามารถในการทำนายได้ร้อยละ 20.6 และสิ่งแวดล้อมในบ้านมีความสามารถในการทำนายได้ ร้อยละ 6.5 และเขียนสมการถดถอยพหุ (Multiple Regression) ที่ใช้ในการทำนายได้ดังนี้

พฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นทางสังคม = -.047+ .012 (อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน) + .344 (สิ่งแวดล้อมในบ้าน)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในวัยรุ่น
ตอนต้นแบ่งตามการชมเชยรังแกผู้อื่นทางร่างกาย ทางวาจา และทางสังคม เขตกรุงเทพมหานคร (n=137)

ตัวแปร	B	Beta	t	R ² -Change	p-value
พฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นทางร่างกาย					
อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	.009	.434	5.604	.189	< .001*
Constant = .735, R ² = .189, Adjust R ² = .183					
พฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นทางวาจา					
อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	.009	.410	5.167	.225	< .001*
การใช้สื่อที่มีความรุนแรง	.005	.185	2.330	.030	.021*
Constant = .504, R ² = .255, Adjust R ² = .244					
พฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นทางสังคม					
อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	.012	.386	5.058	.206	< .001*
สิ่งแวดล้อมในบ้าน	.344	.263	3.443	.065	.001*
Constant = -.047, R ² = .270, Adjust R ² = .259					

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการชมเชยรังแกผู้อื่นของวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแกเป็นประจำ ได้แก่ การชมเชยรังแกผู้อื่นทางวาจา พบร้อยละ 11.7 ทางสังคม พบร้อยละ 6.6 และทางร่างกาย พบร้อยละ 2.9 ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการชมเชยรังแกทางวาจาเป็นพฤติกรรมที่กระทำได้ง่าย และทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกไม่ชัดเจนและยากที่จะสังเกตเห็นได้ ส่วนทางร่างกายพบน้อยที่สุดเนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงคือมีการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้นด้วยการเตะ ตี ตบ เป็นต้น

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการชมเชยรังแกผู้อื่นทาง

ร่างกาย ทางวาจา และทางสังคม ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในบ้านและในชุมชน ส่วนปัจจัยด้านการมีประสบการณ์ในการถูกชมเชยรังแก และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการชมเชยรังแกทางวาจาเท่านั้น

การมีประสบการณ์ในการถูกชมเชยรังแกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นทางวาจา พบว่าการที่เคยถูกกระทำจากผู้อื่นมาก่อนอาจทำให้มีความรู้สึกคับแค้นใจ และเรียนรู้วิธีการหรือพฤติกรรมจากการถูกกระทำ แล้วนำไปใช้กับผู้อื่น ซึ่งประสบการณ์เป็นปัจจัยนำที่เป็นพื้นฐานก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล (Green & Kreuter, 2005) โดยการถูกชมเชยรังแกทางวาจามาก่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการชมเชยรังแกผู้อื่นทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Ando, Asakura & Bruce, 2005)

และนักเรียนที่เคยถูกข่มเหงรังแกมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Hemphill, Kotevski, Tollit, Smith, Herrenkohl, Toumbourou & Catalano, 2012)

ปัจจัยเอื้อเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ออกมา (Green & Kreuter, 2005) ดังนั้นการที่วัยรุ่นตอนต้นมีการใช้ การได้รับหรือเข้าถึงปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในบ้านและชุมชน จึงทำให้แสดงพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นได้ และสามารถอธิบายได้จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1977) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งวัยรุ่นตอนต้นสามารถเรียนรู้พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นได้โดยการสังเกตจากตัวแบบ ได้แก่ สื่อ กลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในครอบครัวและชุมชน

พบว่าสื่อที่มีความรุนแรงส่งผลต่ออารมณ์ ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่น (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552) ส่งผลให้เกิดความเคยชินจนมองว่าเป็นเรื่องปกติ แล้วมีพฤติกรรมเลียนแบบจากสื่อที่ได้รับ โดยสื่อที่มีความรุนแรงทางภาพ เสียง และเนื้อหามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงทางวาจาและทางกายของเด็กและเยาวชน (สิริภิญญ์ อินทรประเสริฐ, 2556) และความรุนแรงของสื่อโทรทัศน์และเกมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (เกษตรชัย และหิมา และอุทิศ สังขรัตน์, 2555)

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน พบว่าวัยรุ่นตอนต้นอาจมีพฤติกรรมคล้ายตามกลุ่มเพื่อนเพื่อให้ได้รับการยอมรับ ดังนั้นหากเพื่อนในกลุ่มมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมนี้ตามไปด้วย ซึ่งกลุ่มเพื่อนหรืออิทธิพลความรุนแรง

ของกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Ando, Asakura, & Bruce, 2005; เกษตรชัย และหิมา และอุทิศ สังขรัตน์, 2555)

การพบเห็นสถานการณ์ที่มีความรุนแรงหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมมีส่วนทำให้มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นจากการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรม ซึ่งวัยรุ่นตอนต้นอาจมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นจากพฤติกรรมของบุคคลรอบข้างหรือสิ่งแวดล้อมใกล้ชิดได้แก่ การใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือของบิดามารดา (บุญญาพัฒน์ ยอดปร่าง, 2550; เกษตรชัย และหิมา และอุทิศ สังขรัตน์, 2555) รวมถึงสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นปัญหาในชุมชนมีส่วนทำให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมความรุนแรงได้เช่นเดียวกัน (สิริภิญญ์ อินทรประเสริฐ, 2556)

ทั้งนี้การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครูเป็นปัจจัยเสริมที่บุคคลได้รับจากบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมของตนเอง (Green & Kreuter, 2005) ในการศึกษาการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่าอาจเกิดจากการที่วัยรุ่นตอนต้นได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน สื่อที่มีความรุนแรง สิ่งแวดล้อมในบ้านและชุมชน ดังนั้นถึงแม้นักเรียนจะได้รับแรงสนับสนุนจากครู แต่ยังคงมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกทางวาจา แตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งการได้รับแรงสนับสนุนจากครูมีความสัมพันธ์กับทางลบกับพฤติกรรมข่มเหงรังแกทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Wei, Williams, Chen & Chang, 2010)

3. การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้นแบ่งตามการข่มเหงรังแกผู้อื่นทาง

ร่างกาย ทางวาจา และทางสังคม เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรม การชมเชยรังแกผู้อื่นทางร่างกาย ทางวาจา และทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนโดยพบว่าจำนวน ของเพื่อนในกลุ่มที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแกเป็นปัจจัย ทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ (Ando et al., 2005) ซึ่งอิทธิพลของกลุ่ม เพื่อนเป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Espelage, Bosworth & Simon, 2000)

ตัวแปรที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรม การชมเชยรังแกผู้อื่นทางวาจา ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความ รุนแรง ซึ่งการใช้สื่อที่มีความรุนแรงสามารถทำนาย พฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Krahe, Busching & Moller, 2012)

ส่วนตัวแปรที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรม การชมเชยรังแกผู้อื่นทางสังคม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมใน บ้าน โดยพบว่าสิ่งแวดล้อมในครอบครัวเป็นปัจจัย ทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกในวัยเด็กและวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Cook, Kirk, Guerra, Kim & Sadek, 2010)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรม หรือโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมชมเชยรังแก ผู้อื่น ด้วยการสร้างสิ่งแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน ในบ้าน และชุมชนที่ปลอดภัย ความรุนแรง และการสร้าง แบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง คนใน ครอบครัว เพื่อนบ้าน รวมถึงคนในชุมชน ตลอดจน การติดตามดูแลและให้คำแนะนำในการเลือกรับสื่อที่ เหมาะสมของเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างทั้ง ในและนอกระบบการศึกษา และในเขตพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ ทั้งในเขตชุมชนเมืองและชนบท เพื่อ เปรียบเทียบผลการศึกษาและพัฒนาแนวทางในการ สร้างโปรแกรมหรือกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการชมเชยรังแก

เอกสารอ้างอิง

- กอร์ปบุญ ภาวะกุล และปราโมทย์ สุคนิษฐ์. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการรังแกชมเชยกับ ระดับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองใน โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง กรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 56(1), 35-44.
- เกษตรชัย และหิมา และอุทิศ สังขรัตน์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะทาง จิต ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงกับ พฤติกรรมรังแกของนักเรียนโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา. *วารสารศิลปศาสตร์*, 4(2), 65-82.
- เกษตรชัย และหิมา. (2556). *พฤติกรรมมารรังแก ของนักเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สงขลา: หน่วยโสตทัศนศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนราย จังหวัด. วันที่ค้นข้อมูล 10 ธันวาคม 2556, จากเว็บไซต์ http://www.childwatchthai.org/project_province_detail.php?zone_id=1&province_id=11&year_province=3
- ชุดินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสรา วัชรสินธุ. (2557). ความชุกและปัจจัยด้านจิตสังคมที่เกี่ยวข้อง กับการชมเชยรังแกในเด็กนักเรียนมัธยมต้น

- เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 59(3), 221-230.
- บุญญาพัฒน์ ยอดปราง. (2550). พฤติกรรมการรังแกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดปัตตานี. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐวิทยาการวิจัย, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- วัชรินทร์ จามจุรี. (2550). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ศิริไชย หงส์สงวนศรี และอัมพล สุอัมพันธ์. (2555). Aggressive and violent behaviors in Adolescent. ใน: วิโรจน์ อารีรักษ์, ศิริไชย หงส์สงวนศรี, สุริยเดว ทรีปาตี, บุญยิ่ง มานะบริบูรณ์, รสวันต์ อาริมิตร, จิราภรณ์ ประเสริฐวิทย์, และสุภิญญา อินอิ้ว (บรรณาธิการ), *Practice Points in Adolescent Health Care*. กรุงเทพฯ: เอ-พลัส พริน.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). *สุขภาพคนไทย 2552: เพื่อสุขภาวะแห่งมนุษย์ ยุคความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สิริภิญญา อินทรประเสริฐ. (2556). รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของสื่อที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. *มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*.
- สมบัติ ตาปัญญา. (2550). รายงานผลการศึกษาลบัสสมบูรณโครงการวิจัย "การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบแนวทางการป้องกันความรุนแรงต่อเด็กและวัยรุ่น" ปีที่ 2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), และมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.).
- แสงเดือน แห่งทองคำ. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในตนเองและการสนับสนุนทางสังคมกับการดูแลตนเองด้านสุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Ando, M., Asakura, T., & Bruce, S. M. (2005). Psychosocial Influences on Physical, Verbal, and Indirect Bullying Among Japanese Early Adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 25, 268-297.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Child Helpline International. (2010). *Violence Against Children : Fourth Child Helpline International Report*. Retrieved October 31, 2013 <http://www.crin.org/docs/VAC%20Report%20designed%20FINAL%20low%20res.pdf>
- Cook, C. R., Williams, K. R., Guerra, N. G., Kim, T. E., & Sadek, S. (2010). Predictors of bullying and

- victimization in childhood and adolescence: A meta-analytic investigation. *School Psychology Quarterly*, 25(2), 65-83.
- Daniel, W. W. (2005). *Biostatistics: A Foundation for Analysis in the Health Sciences* (8 ed.). United States: John Wiley & Sons, Inc.
- Espalage, D. L., Bosworth, K., & Simon, T. R. (2000). Examining the social context of bullying behaviors in early adolescence. *Journal of counseling & development*, 78, 326-333.
- Green, L., & Kreuter, M. (2005). *Health Program Planning : An Educational and Ecological Approach* (4 ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hemphill, S. A., Kotevski, A., Tollit, M., Smith, R., Herrenkohl, T. I., Toumbourou, J. W., & Catalano, R. F. (2012). Longitudinal predictors of cyber and traditional bullying perpetration in Australian secondary school students. *Journal of Adolescent Health*, 51(1), 59-65.
- Krahe, B., Busching, R., & Moller, I. (2012). Media violence use and aggression among German adolescents: Associations and trajectories of change in a three-wave longitudinal study. *Psychology of Popular Media Culture*, 1(3), 152-166.
- Laeheem, K., Kuning, M., McNeil, N., & Besag, V.E. (2008). Bullying in Pattani primary schools in southern Thailand. *Child: Care, Health and Development*, 35(2), 178-183.
- Srabstein, J. C., & Leventhal, B. L. (2010). Prevention of bullying-related morbidity and mortality: a call for public health policies. *Bull World Health Organ*, 88(6), 403.
- Sullivan, K. (2011). *The anti-Bullying Handbook* (2 Ed.). Auckland: Oxford university Press.
- Wei, H. S., Williams, J. H., Chen, J. K., & Chang, H. Y. (2010). The effects of individual characteristics, teacher practice, and school organizational factors on students' bullying: A multilevel analysis of public middle schools in Taiwan. *Children and Youth Services Review*, 32(1), 137-143.